

หน่วยที่ 4

โครงสร้างศิลปะ

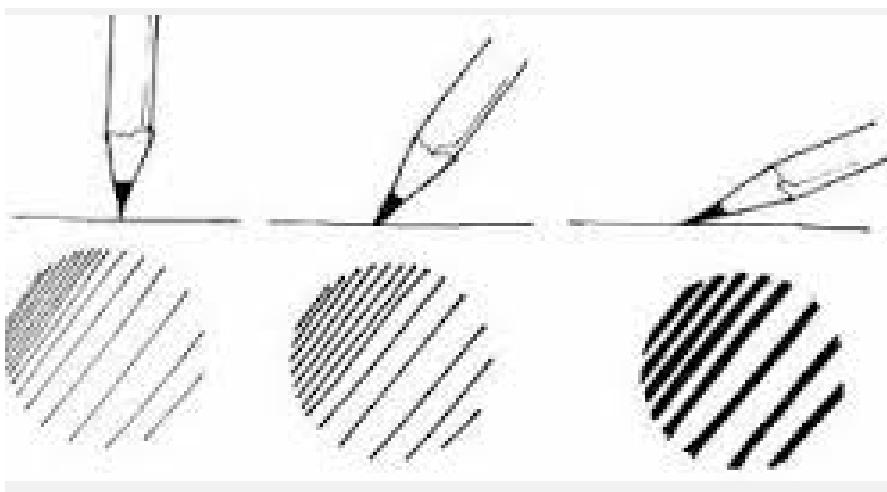

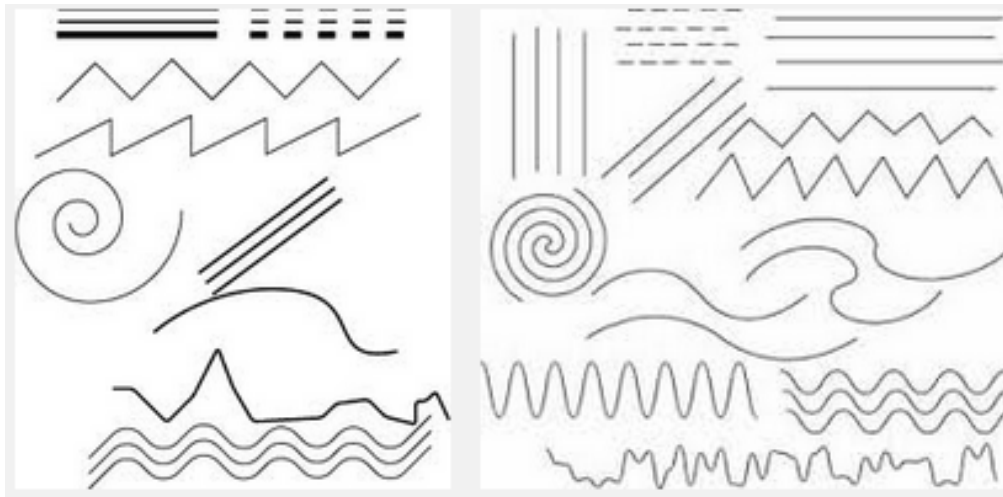
โครงสร้างเกี่ยวกับงานศิลปะ ‘

โครงสร้างเกี่ยวกับงานศิลปะ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

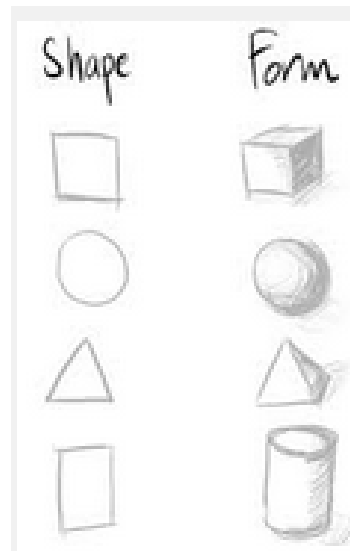
1. องค์ประกอบงานศิลปะ หมายถึง ส่วนต่างๆที่นำมาประกอบกัน ทำให้เกิดรูปแบบทางแขนงศิลปะต่างๆ ประกอบด้วย

1.1 เส้น (Line) คือ ร่องรอยที่เกิดจากเคลื่อนที่ของจุด หรือถ้าเรานำจุดมาวางเรียงต่อ ๆ กันไป ก็ จะเกิดเป็นเส้นขึ้น เส้นมีมิติเดียว คือ ความยาว ไม่มีความกว้าง ทำหน้าที่เป็นขอบเขตของที่ว่าง รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก สี ตลอดจนกลุ่มรูปทรงต่าง ๆ รวมทั้งเป็นแกนหรือ โครงสร้างของรูปร่างรูปทรง

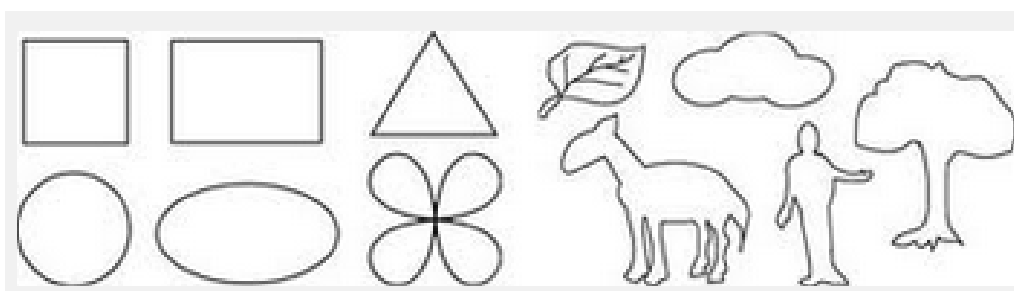

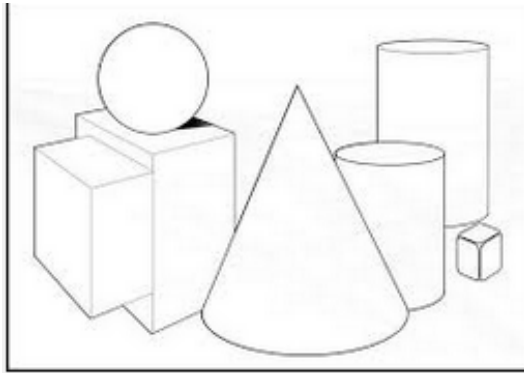
1.2 รูปร่าง รูปทรง (Form & Shape)

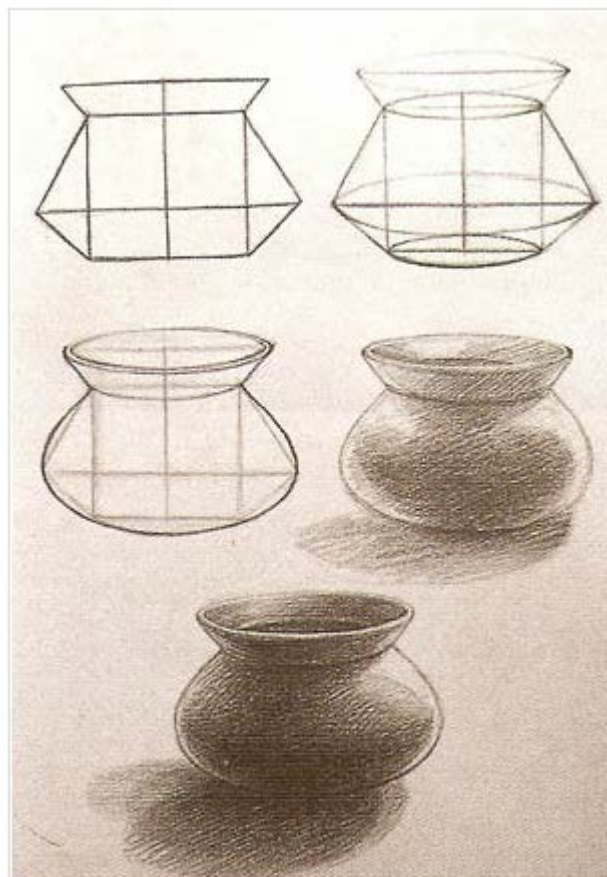
รูปร่าง (Shape) คือ รูปแบน ๆ มี 2 มิติ มีความกว้างกับความยาวมีความหนาเกิดจากเส้นรอบนอกที่แสดงพื้นที่ขอบเขตของรูปต่าง ๆ เช่น รูปวงกลม รูปสามเหลี่ยม หรือ รูปอิสระที่แสดงเนื้อที่ของผิวที่เป็นระนาบมากกว่าแสดงปริมาตรหรือมวล

รูปทรง (Form) คือ รูปที่ลักษณะเป็น 3 มิติ โดยนอกจากจะแสดงความกว้าง ความยาวแล้ว ยังมี ความลึก หรือความหนา นูน ด้วย เช่น รูปทรงกลม ทรงสามเหลี่ยม ทรงกระบอก เป็นต้น ให้ความรู้สึกมี ปริมาตร ความหนาแน่น มีมวลสาร ที่เกิดจากการใช้ ค่าน้ำหนัก หรือการจัดองค์ประกอบของรูปทรง หลาย รูปรวมกัน

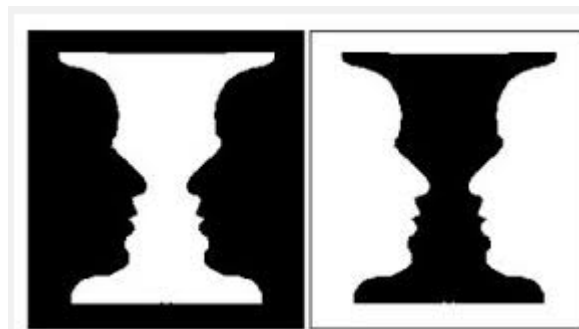

1.3 แสงและเงา (Light & Shadow) คือ ค่าความอ่อนแก่ของบริเวณที่ถูกแสงสว่าง และบริเวณที่เป็นเงาของวัตถุหรือ ความอ่อน- ความเข้ม ของสีหนึ่ง ๆ หรือหลายสี เช่น สีแดง มีความเข้มกว่าสีชมพู

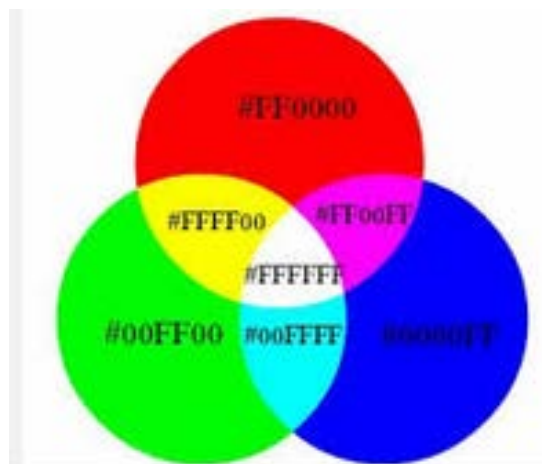

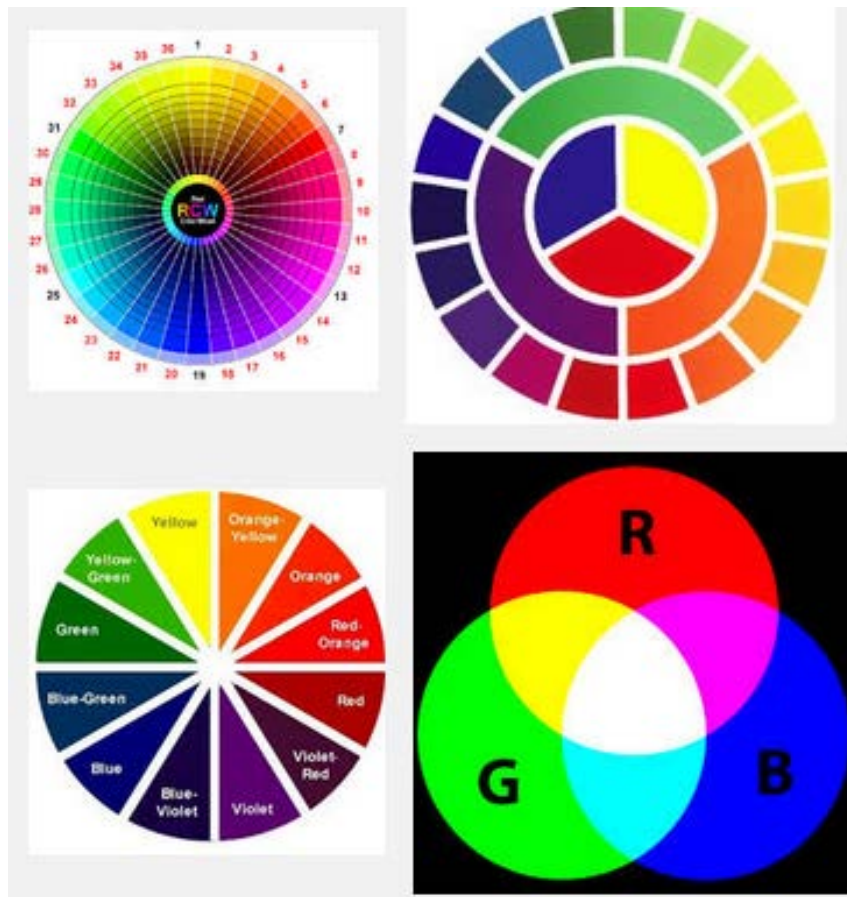

1.4 บริเวณว่าง (Space) คือ บริเวณว่างในทางทัศนศิลป์ เป็นบริเวณว่าง ที่ได้มีการควบคุมและกำหนด ขอบเขตสำหรับการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ โดย บริเวณว่าง เป็นเหมือนสนาม หรือเวที สำหรับจัดวางทัศนธาตุ หรือส่วนประกอบมูลฐานของทัศนศิลป์ (Elements of Visual Art) ลงไปเพื่อแสดงบทบาท ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

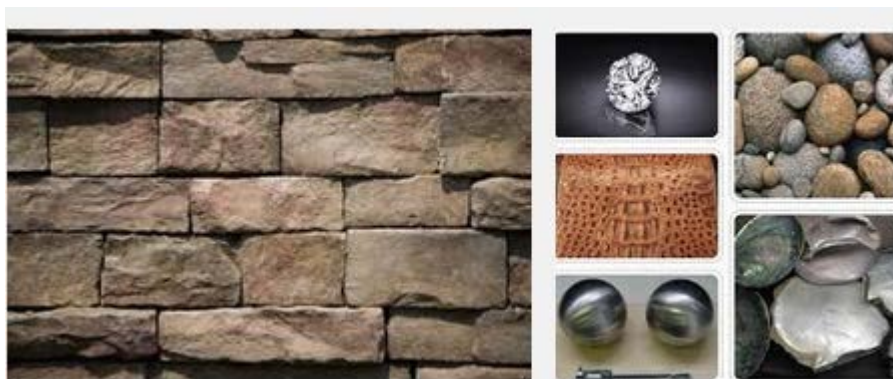

1.5 สี (Color) คือ แสงที่มากกระทบวัตถุแล้วสะท้อนเข้าตาเราทำให้เห็นเป็นสีต่างๆ การที่เรามองเห็นวัตถุเป็นสีใดๆ ได้ เพราะวัตถุนั้นดูดแสงสีอื่นสะท้อนแต่สีของมันเอง เช่น วัตถุสีแดง เมื่อมีแสงส่องกระทบก็จะดูดทุกสีสะท้อนแต่สีแดงทำให้เรามองเห็นเป็นสีแดง

1.6 ลักษณะผิว (Texture) คือ ลักษณะของบริเวณผิวหน้าของสิ่งต่าง ๆ ที่เมื่อสัมผัสแล้วสามารถรับรู้ได้ ว่ามีลักษณะอย่างไร คือรู้ว่า หยาบ ขรุขระ เรียบ มัน ด้าน เนียน สาก เป็นต้น

2. หลักการจัดองค์ประกอบงานศิลปะ หมายถึง การจัดองค์ประกอบของงานศิลปะประเภทต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ฯลฯ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์สวยงามตามหลักเกณฑ์การสร้างสรรค์ผลงาน คือ

2.1 เอกภาพ (Unity) คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์ประกอบศิลปะทั้งด้านรูปลักษณะ และ ด้านเนื้อหาเรื่องราว เป็นการประสานหรือจัดระเบียบของส่วนต่าง ๆ ให้เกิดความเป็น หนึ่งเดียว

2.2 ความสมดุล (Balance) คือ น้ำหนักที่เท่ากันขององค์ประกอบ ไม่เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง ในทางศิลปะยังรวมถึงความประสานกลมกลืน ความพอเหมาะพอดีของ ส่วนต่าง ๆ ในรูปทรงหนึ่ง หรืองานศิลปะชิ้นหนึ่ง การจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ลงใน งานศิลปกรรมนั้นจะต้องคำนึงถึงจุดศูนย์ถ่วง ในธรรมชาตินั้น ทุกสิ่งสิ่งของที่ทรงตัวอยู่ได้โดยไม่ล้มเพราะมีน้ำหนักเฉลี่ยเท่ากันทุกด้าน

2.3 ส่วน (Proportion) คือ ความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมระหว่างขนาดของ องค์ประกอบที่ แตกต่างกัน ทั้งขนาดที่อยู่ในรูปทรงเดียวกันหรือระหว่างรูปทรง และรวมถึงความสัมพันธ์กลมกลืนระหว่าง องค์ประกอบทั้งหลายด้วย ซึ่งเป็นความพอเหมาะพอดี ไม่ มากไม่น้อย ขององค์ประกอบทั้งหลายที่นำมา จัดรวมกัน

2.4 จังหวะ (Rhythm) คือ การเคลื่อนไหวที่เกิดจากการซ้ำกันขององค์ประกอบ เป็นการซ้ำที่เป็น ระเบียบ จากระเบียบธรรมดาที่มีช่วงห่างเท่าๆ กัน มาเป็นระเบียบที่สูงขึ้น ซ้ำซ้อนขึ้นจนถึงขั้นเกิดเป็น รูปลักษณะของศิลปะ โดยเกิดจาก การซ้ำของหน่วย หรือการสลับกันของหน่วยกับช่องไฟ หรือเกิดจาก การ เคลื่อนไหลต่อเนื่องกันของเส้น สี รูปทรง หรือ น้ำหนัก

2.5 ความขัดแย้ง (Contrast) คือ ความไม่ลงรอยกัน เข้ากันไม่ได้ ไม่ประสานสัมพันธ์กันของ องค์ประกอบศิลปะ

2.6 ความกลมกลืน (Harmony) คือ การทำให้เกิดความกลมกลืน ให้สิ่งต่าง ๆ เข้ากันได้อย่างสนิท เป็นการสร้างเอกภาพจากการรวมตัวของสิ่งที่เหมือนกันเข้าด้วยกัน

2.7 การเน้น (Emphasis) คือ จุดสนใจหรือส่วนประธานของงานศิลปะ จุดเด่นเป็นส่วนสำคัญที่เด่นที่สุดของงานศิลปะทุกประเภท จุดเด่นจะชัดเจนสะดุดตามีพลังดึงดูดความสนใจ และจุดรองลงไปช่วยเสริมให้จุดเด่นส่วนเป็นประธานดูเด่นน่าสนใจยิ่งขึ้น มีความสมบูรณ์มากขึ้น การวางตำแหน่งของจุดเด่นมักวางไว้ในระยะหน้า หรือระยะกลาง ไม่นิยมวางจุดเด่นไว้ที่กึ่งกลาง เพราะจะทำให้ความรู้สึกหยุดนิ่งทำให้งานศิลปะด้อยคุณค่า ควรวางไว้ให้เอียงไปซ้ายขวาบนล่าง ใกล้กับจุดกึ่งกลาง